باتىل ئۇن قاتۇ

شىنجياڭنىڭ ورنىقتىلىعىن بۇلدىرۈگە ئۇرىنعان ئارقانداي قاسكۇنەمدىك جەڭىلىسپەن تىنادى

□ شىنجياڭ ئىسلام ئىدىنى شۇەيۇانى كەڭسەسىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۇشىسى ئپازىلات سامەت

امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسى ايتىلمىس شىنجياڭعا سايات"زاڭ جوبا" ماقۇلداپ، بۇكىل شىنجياڭداعى ئار ۇلت كادرلارى مەن بۇقارانىڭ قاتاڭ جازعرۇن جانە كەڭتى ايىپتاۇن تۇدىردى. شىنجياڭدا تۇپ، شىنجياڭدا ەرجەتكەن ۇيعۇر ۇلتىنان شققان ئبىر پارتيالى كادر رەتىندە، مەن امەريكانىڭ جۇڭگونىڭ شىنجياڭنىڭ اداملىق ۇقىق جاعدايىن قاساقانا داتتاعان، جۇڭگونىڭ ۇشقارىلقتى الاستاۋداعى جانە لاڭكەستىككە سوققى بەرۇدەگى قۇلشىنىسىنا ورشەلەنە كۇيە جاققان، جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ شىنجياڭدى جونگە سالۇ ساياساتىن قيسىنسىز جازعىرعان سۇرقيا ارەكەتىنە قاتاڭ كەڭتەنەمىن، باتىل قارسى تۇرامىن.

وتكەن ئبىر مەزگىلدە،"ئۇش ئتۇرلى كۇش" شىنجياڭدا نەشە مىڭداعان رەت زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارىن (وقيعا) تۇدىرىپ، ئار ۇلت حالقىنىڭ ئومەرى مال - مۇلىك جاۋۇپسىزدىگىنە اۋىر قاتەر ئتوندىردى، شىنجياڭداعى ئار ۇلت حالقىنىڭ زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارىنا سوققى بەرۇ ئۇنى ەرەكشە كۇشتى بولدى. مۇنداي قاتاڭ، كۇردەلى جاعداي الدىندا، اۋتونوميالى رايون زاڭ بويىنشا ئبىرقاتار لاڭكەستىككە قارسى تۇرۇ، ۇشقارىلقتى الاستاۋ شارالارىن اتقا - رىپ، شىنجياڭنىڭ جاۋىپسىزدىك جاعدايىن زور كۇشپەن جاقسارتىپ، شىنجياڭداعى ئار ۇلت حالقىنىڭ كورەم تۇرمىستى جۇزەگە اسىرۇنا كەسە - كولدەنەڭ بولعان ۇلى وسپەلەردى الاستاپ، شىنجياڭنىڭ جاراسىمدى، ورنىقتى، كورەيگەن، دامىعان جاعدايىن جاراتپ، ازاماتتاردىڭ نە - گىزگى ادامدىق ۇقىعنا زالال جەتپەۋگە ەڭ جوعارى شەكتە كەپىلدىك ەتىپ، شىنجياڭداعى ئار ۇلت حالقىنىڭ قولداۋى مەن جاقتاۋىنا يە بولدى ئارى حالقارالىق قوعامنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۇ سەتەرنە ماڭىزدى ۇلەس قوسىپ، پايدالى تاجىريبەلەر توپتادى. ئبىراق امەريكا جاق ايتىلمىس شىنجياڭعا سايات "زاڭ جوبا" ماقۇلداپ، شىندىقپەن ساناسىپادى، اق پىەن قارانى شاتاستىردى، ەل - جۇرتتى الجاستىردى، جات نيەتتى جاسىرىنعان، پاسقتىعى شەكتەن اسقان دەۋگە بولادى.

شىنجياڭ جۇڭگو تەررياتوريالسنىڭ ايرىلماس ئبىر بولىگى. شىنجياڭنىڭ بايتاق دالاسىندا جاساپ جاتقان ئار ۇلت باۋىرلاستار پارتيانىڭ شۇلەن شۇعىلاسىنا شومىلىپ، تايسالماي كۇرەس جۇرگىزىپ، ئبىر نيەتپەن نتىماقتاسىپ، كورىكتى شىنجياڭدى بىرگە اشتى، قۇردى. قازىرگى شىنجياڭدا بۇقارا تىنىس ئومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشپ، ئار ۇلت نتى - ماقتى، تاتۇ ئوتپ، ئتۇرلى سەتەر كۇن ساين ورىكەندەدى، توعىز جىلدىق مىن - دەتتى وقۇ - اعارتۇدى جاپىاي جالپىلاستىرۇ، وڭتۇستىك شىنجياڭدا 3 جىلدىق مەكتەپكە دەيىنگى تاربيە مەن 12 جىلدىق نەگىزدىك وقۇ - اعارتۇدى تولىق جالپى - لاستىرۇ، ئار جىلى جالپى حالقتىڭ دەڭ - ساۋلىعىن تەكسەرۇ، بەيقۇت ۇيگە قوسىم - شا قاراجات بەرۇ سياقتى كوزبەن كورىپ، قولمەن ۇستاۋعا بولاتىن حالىقتا تيىمدى - لىك جاساۋ ساياساتتارى تيانشانىنىڭ وڭ - تۇستىگى مەن سولتۇستىگىندە ئبىر - بىرلەپ تيانقاتانىپ، ئار ۇلت حالقى انار - دىڭ داننىدەي تىعىز ۇيسىپ، ورنىقتىلىق، تىڭ، دامۇدىڭ ناتيجەلەرىنەن بىرگە يگە - لىكتەندى، وڭاي - وسپاق قولعا كەلمەگەن باقتىتتى تۇرمىستى بىرگە قورعادى.

"ۇعسۇ، تيمىدىلىك جاساۋ، توعىز - تىرۇ" بويىنشا قىستاقتا تۇراتىن ئبىر كادر رەتىندە، بىرنەشە جىلدان بەرى مەن گۇما اۋدانداعى اۋىل - قىستاقتاردىڭ بەت - بەينەسىندە جانە شارۋا بۇقارانىڭ وندىرىسىندە، تۇرمىسىندا تۇلعان ادام - دى سۇيىندىرەرلىك وزگەرىستەردى كو - زىممەن كوردىم. اۋىل - قىستاقتى كوركەيتۇ ستراتەگياسى اتقارىلعانىنان كەيىن، ئبزدىڭ قىستاق تا كورىكتى اۋىل - قىستاق قۇرىلىسىن جۇرگىزدى. قازىر مەن تۇرعان كوكتەرەك اۋىلى بەلگۇم قىستاعىنا بارساڭىز، شارۇالار وتباسى اۋلا - سىنىڭ رەتتى دە تازا ەكەندىگىن؛ مەيلى نەگىزگى جول، الدە تار كوشە جولدارى بولسىن، بارلىعىنا اسفالت توسەلگەندىگىن، جولدىڭ ەكى جاعالاۋى رەتتى جاسىل ورمانمەن كومكەرىلگەندىگىن؛ كەڭ دە تىنىستى ماديەنيەت الاڭىنان قىستاق تۇر - عىندارىنىڭ شاتتىق ۇنى اۋلەگەندىگىن قۇانىشپەن كورەر ەدىڭىز... بيىل 71 جاستاعى ساقا پارتيا مۇشەسى ئبۇبىمارىيام روزى شاتتانا بىلاي دەيدى:"قىستاقتا سوڭعى جىلدارى وزگەرىس تىم زور بولدى! بۇرىن سىرتقا شقساق كۇن اشق بولسا شاڭ قاۋىپ، جاڭبىر جاۋسا لاي - باتپاق كەشپ جۇرەتىنبىز، كورىنگەن جەردە قوقىر - قوقسق ئۇيىلىپ، كورىنگەن جەردە سپىرىندى شاشىلىپ جاتاتىن. قازىر ئبارى دە جاقساردى، جول قاتتى - لاندى، جول شىراعى دا ورناتىلدى، قوقىر - قوقسق ساندىعى جاسالدى، ما - دەنيەت الاڭى سالىندى، ئوندىرىستىك سايابىر كەزىندە ئبىز الاڭعا بارىپ ئبي بيلەيمىز. ئبزدىڭ تۇرمىسىمىز ايتىپ - ايتپاي بارعان ساين جاقساردى".

مەن بۇرىن ۇنەمى اۋداندىق كاسپى - تىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالى - عىنا بارىپ، كەزىندە ەدىنى ۇشقارى يدە - يامەن جۇعمەدالعان، زاڭعا جەڭىل دارە - جەدە قايشىلىق جاساۋ قىلمىستىق ارەكەتى بار تاربيەلەنۇشىلارمەن كەزىگەتىنمىن. تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالعىندا ولار مەملە - كەتتە ئبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ئتل - جازۇدى، زاڭ بىلمەدىرىن، كاسىپتىك شەبەرلىك ۇيرەنىپ، ۇشقارىلقتى الاستاۋ تاربيەسىن قابىلدادى. ەدىنى ۇشقارى يدەيا - نىڭ ىقپالىنا ۇشراعاندىقتان، قىستاق تۇرعى - نى نۇراحمەت ماحمۇت بۇرىن ايەلىنە زور - لىقپەن بۇرقا كيگىزىپ، نيقاپ تاقتىرعان بولاتىن. ۇيرەنۇگە، باۋلۇعا قاتناسقانىنان كەيىن، ونىڭ زاڭدىق تانىمى كۇشەيدى، نەنىڭ زاڭدى، نەنىڭ زاڭسىز ەكەندىگىن ئتۇسىندى، ونىمەن قويماي اعاشىلىق ونە - رىن دە يگەردى. قازىر ول وقۇىن تاۋد - سىپ قىستاققا قايتىپ كەلدى. ول بىلاي دەيدى: "ۇيرەنۇ ارقىلى دۇرىس پەن بۇ - رىستى، اق پەن قارانى ايرا الاتىن بولدىم. قازىر مەن ئبىر ۇقي جيھازدارى زاۋودىندا قىزمەت ستەيمىن، اي ساين 3000 يۇان كىرىس كىرگىزەمىن، تۇرمىسىم بارعان ساين جاقساردى. تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالى - عى مەنى قۇتقاردى، مەنى تىڭ تۇرمىسقا جە - تەلەدى". بەلگۇم قىستاعى ورنىقتى، نتىماق - تى بولىپ، كۇن ساين گۇلدەنىپ كەلەدى، بۇل وزگەرىستەردى اۋلداستار كوزىمەن كورىپ، كوڭىلمەن ئتۇيسىنىپ، باقتتى تۇرمىستى جاپىاي القادى. قىستاقتا تاعى قىستاق تاريحى مۇراجايى سالىندى. قىستاق تۇرعىنى وجامەت وشىر تەبىرەنە بىلاي دەدى: "قىستاق تاريحى مۇراجايى قىستاقتىڭ كونە - جاڭا وزگەرىستەرىنىڭ سۇرەتتەرىن كورسەتۇىن ئۇمت ەتەمىن، كەينگىلەر ئبزدىڭ بۇرىنعى تۇرمىسىمىز - دىڭ قانداي ەكەندىگىن، ال قازىرگى تۇرمىسىمىزدىڭ قانداي ەكەندىگىن كورسىن. جاستاردىڭ مۇنان وي ئتۇيىپ، تاماشا تۇرمىستىڭ پارتيانىڭ تاماشا ساياساتىنان كەلگەندىگىن ئتۇسىنۇىن، كوز الداعى وڭاي - وسپاق قولعا كەلمەگەن باقتتى تۇرمىستىڭ قادىرىنە جەتۇىن ئۇمت ەتەمىن".

شىندىق بۇلتارتپايدى، شىنجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۇ، ۇشقارىلقتى الاستاۋ شارالارى ادىلەتتى شارا، شىنجياڭ - داعى ئار ۇلت حالقىنىڭ قولداۋى مەن جاقتاۋىنا يە بولعان. قازىر شىنجياڭدا ئۇرتىس 3 جىل زورلىقتى كۇش، لاڭكەس - تىك دەلولارى (وقيعا) تۇلمادى، تياناش - نىڭ وڭتۇستىگى مەن سولتۇستىگىندە جا - راسىمدىلقتىڭ، گۇلدەنۇدىڭ كورىنىسى قالىپتاستى، ئار ۇلت حالقىنىڭ تۇرمىسى بارعان ساين جاقساردى، ئار ۇلت حالق - نىڭ تابىس سەزىمى، باقت سەزىمى، حا - ۇپسىزدىك سەزىمى بارعان ساين كۇشە - يىپ، تاريحتاعى ەڭ جاقسى گۇلدەنگەن، دامعان مەزگىلدە تۇر.

ئبر پارتيالى كادر رەتىندە، مەن پارتيانىڭ باسشىلىعىن باتىل قۇپتايمىن، ئوز قىزمەتىمدى تياناق ەتىپ، ۇشقارىلقتى الاستاۋ قىزمەتىن شكەرىلەي تلگەرىلەتىپ،"ۇلتتار نتىماعىنىڭ بەرەكەلى شاڭىراعى" مەن ۇلتتار نتىماعى بىرلەسكەن دوستىق قيمىلىنا بەلسەنە قاتناسىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ شايقاسىنىڭ جە - ڭىسىنە باتىلدىقپەن، تاباندىلىقپەن قول جەت - كىزىپ، قىستاق تۇرعىندارىن كەدەيلىكتەن ارىلىپ اۋقاتتانىپ، دوڭگەلەك داۋلەتكە ۇمتىلىپ، باي، باقتتى تۇرمىس كەشرۇگە باستاپ، امەريكا جاقتىڭ وتىرىك وسەك شعارىپ، جالا جابۇىنا ەڭ پارمەندى قايـ - تارما سوققى بەرەمىن!

شىنجياڭنىڭ گۇلدەنىپ - كوركەيگەن، دامعان جەتىستىكتەرى بۇلتارتپاس فاكت

□ شىنجياڭ اۋىل شارۋاشىلىق داشۇەسى حالقارالىق وقۇ - اعارتۇ شۇەيۇانى پارتيا باس ياچەيكاسىنىڭ شۇجىبى، شۇەيۇاننىڭ ورىنباسار باستىعى كەرىم ئالي

جۇنقتا امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پا - لاتاسى جۇڭگو جاقتىڭ كۇشتى قارسىلىعىنا جانە قاتاڭ سويلەسۇىنە قارامايى، ايتىل - مىس شىنجياڭعا سايات"زاڭ جوبا"سىن قاسارىسا ماقۇلدادى. بۇل جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كيلىككەندىك. شىنجياڭداعى ۇيعۇر زيالى رەتىندە، مەن بۇعان باتىل قارسى تۇرامىن جانە ونى قاتاڭ جازعرامىن!

شىنجياڭ ـــ جۇڭگو تەررياتوريا - سىنىڭ ايرىلماس ئبر بولىگى. شىنجياڭداعى ئار ۇلت كادر - بۇقارا ىنتىماقتاسا كۇرەس جاساپ، قوعام ورنىقتى، ەكونوميكا دامە - عان، ۇلتتار ىنتىماقتى، ئدەن تاتۇ، حالىق تۇرمىسى جاقسارعان، تىنىش ئومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشرۇگەن اسا تاماشا جاعدايدى جاراتتى. شىنجياڭداعى ئار ۇلت ۇلانداري بۇكىل ەلدەگى ئار ۇلت حالقـ - مەن تىنىستاس، تاعدىرلاس، جۇرەكتەس بولىپ، وتانىنىڭ گۇلدەنىپ - كوركەيگەن، دامعان جەتىستىكتەرىنەن بىرگە يگىلىكتە - نىپ، باقتتى دا تىنىش تۇرمىس كەشرۇ - دە. مەن ئاربىر شىنجياڭدىقتىڭ قازىرگى شىنجياڭنىڭ گۇلدەنىپ - كوركەيۇى مەن دامۇدىن داڭق ساناپ، ماقتانىش ەتپەيتىنى جوق ەكەندىگىنە، وڭاي - وسپاق قولعا كەلمەگەن تىنىش تۇرمىستى قاستەرلەمەيتىنى جوق ەكەندىگىنە سەنەمىن.

شىنجياڭ ـــ جۇڭگونىڭ لاڭكەستىـ - كە قارسى تۇرۇ، ۇشقارىلقتى الاستاۋ كۇ - رەسىندەگى نەگىزگى شايقاس مايدانى. وتكەن ئبر مەزگىلدە شىنجياڭ لاڭكەس - تىككە قارسى تۇرىپ، ۇشقارىلقتى الاستاۋدا ئبر قدىرۇ شارالار قولدانىدى، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارعا زاڭ بويىنشا قاتاڭ سوققى بەرۇمەن بىرگە، قاينارىنان جونگە سالۇعا دا باسا ئمان وڭىرىندە نەشە مىڭداعان رەت زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلوسىن (وقيعا) جوسپارلاپ، اتقارىپ، قىرۇار جازىقسىز بۇقارانى ئولىم - جتىمگە ۇشىراتپ، جۇزدەگەن قوعام حا - ۇپسىزدىگى حالىق ساقشىسى قىزمەت ۇستىندە قۇربان بولدى، مال - مۇلىك زيانى ەسەپسىز. "ئۇش ئتۇرلى كۇش" ۇلتتى، ئدىندى جەلەۋ ەتپ، بۇقارانىڭ قاراپايىم ۇلت، ئدەن سەزىمىنەن پايدالا - نىپ، ئدىنى ايتقىلىقتا جەلكتىرىپ، ئدىنى ۇشقارى يدەيانى ورشەلەنە تاراتپ، بارلىق زايىرلى مادەنيەتتى تەرىستەدى بەردى. لاڭكەستكتىڭ، ئدىنى ۇشقارىلقـ - تىڭ ئوسپ - ئوربيتىن، تارالاتىن توپىرا - عى مەن شارت - جاعدايىن الاستاپ، لاڭ - كەستىك ارەكەتتەردىڭ كوپ، ئجيى تۇلۇق اۋقىمىن ئونمدى تەجەپ، ئار ۇلت حالقـ - نىڭ ترشىلىك ۇقعىن، ئومىر ئسۇرۇق ۇقـ - عىن جانە داۋۇ ۇقعىن ەڭ جوعارى شەكتە قامتاماسىز ەتۇ ئۇشىن، شىنجياڭ زاڭ بو - ينشا كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالعىن قۇرىپ، ئدىنى ۇشقارى يدەيامەن جۇعمەدالعان، زاڭعا جەڭىل دا - رەجەدە قايشىلىق جاساۋ قىلمىسى بار ادامدارىنى تاربيەلەپ قۇتقاردى. تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالعىندا ۇيرەنۇ ارقىلى تاربيە - لەنۇشىلەردىڭ زاڭدىق تانىمى جوعارى - لاپ، ەملەكەتتە ئبر تۇتاس قولدانىلا - تىن ئتل - جازۇدى يگەرىپ، جۇمىستانۇ شەبەرلىگىن ۇيرەنىپ، ۇشقارى يدەيانى الاستادى. تاربيەلەنۇشىلەر وقۇ تاۋسقان - نان كەيىن، ۇكمەتتىك كومەگىندە ورنىق - تى جۇمىستانۇدى جۇزەگە اسىرىپ، تۇراق - تى كىرىسكە يە بولىپ، باقتتى تۇرمىس وتكىزدى. قازىر شىنجياڭدا ئۇرتىس 3 جىل زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلو (وقيعا) تۇلمادى، لاڭكەستىك ارەكەتتەر - دىڭ كوپ، ئجيى تۇلۇق اۋقىمى ئونمدى تەجەلىپ، جاعدايى جاساندى جاعدايى كور - نەكتى جاقسارىپ، ئار ۇلت حالقىنىڭ تابىس سەزىمى، باقت سەزىمى، حاۋىپ - سىزدىك سەزىمى كورىنەكتى كۇشەيدى.

ال امەريكا جاقتىڭ ايتىلمىس شىنجياڭعا سايات"زاڭ جوباسى" شىندىق - پەن ساناسىپاي، اق پەن قارانى شاتاستـ - رىپ، شىنجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۇ، ۇشقارىلقتى الاستاۋدا ئبر قدىرۇ شارالار قولدانىدى، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارعا زاڭ بويىنشا قاتاڭ سوققى بەرۇمەن بىرگە، قاينارىنان جونگە سالۇعا دا باسا ئمان وڭىرىندە نەشە مىڭداعان رەت زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلوسىن (وقيعا) جوسپارلاپ، اتقارىپ، قىرۇار جازىقسىز بۇقارانى ئولىم - جتىمگە ۇشىراتپ، جۇزدەگەن قوعام حا - ۇپسىزدىگى حالىق ساقشىسى قىزمەت ۇستىندە قۇربان بولدى، مال - مۇلىك زيانى ەسەپسىز. "ئۇش ئتۇرلى كۇش" ۇلتتى، ئدىندى جەلەۋ ەتپ، بۇقارانىڭ قاراپايىم ۇلت، ئدەن سەزىمىنەن پايدالا - نىپ، ئدىنى ايتقىلىقتا جەلكتىرىپ، ئدىنى ۇشقارى يدەيانى ورشەلەنە تاراتپ، بارلىق زايىرلى مادەنيەتتى تەرىستەدى جانە شەتكە قاقتى. 2015 - جىلى مەن "ۇعسۇ، تيمىدىلىك جاساۋ، توعىستىرۇ" بويىنشا قىستاقتا تۇرۇ قىزمەتىنە قاتىناس - قان كەزىمدە ئدىنى ۇشقارى يدەيانىڭ سىنالاپ كىرۇى بۇقارانىڭ قالىپتى ئوندىر - ىسى مەن تۇرمىسنا اۋىر نقىل جاساعان - دىعىن شىنايى سەزىندىم. ماسەلەن: شارۇالار اۋىل شارۇاشىلىعى عىلىم - تەحنى - كاسىن ۇيرەنبەيدى، تەلەۇيزور كورمەيـ - دى، رادىيو تىڭداماىدى، كىتاپ وقماىـ - دى؛ تويدا كۇلۇگە، ئولىم - جتىمدە جىلاۋعا بولماىدى؛ ايەلدەر نيقاپ جامىلىپ، بۇرقا كيەدى؛ كەيبىر بۇقارا "ئۇش ئتۇرلى كۇش"تىڭ ماجبۇرلەۋىمەن ۇكمەتپەن قار - سىلاسىپ، وقۇ - اعارتۇعا، ۇيلەنۇگە كيلىگپ، باسقالاردىڭ قالىپتى ئوندىرىسى مەن تۇرمىسنا ىرالاستى.

"ئۇش ئتۇرلى كۇش"تىڭ رەال حاۋپ - قاتەرى الدىندا، شىنجياڭ لاڭ - كەستككە قارسى تۇرىپ، ۇشقارىلقتى الاستاۋدا ئبر قدىرۇ شارالار قولداند